

Передплата

на «РУСЛАНА» виносить:

в Австрії:

на цілий рік . . . 10 зр. (20 кор.)
на пів року . . . 5 зр. (10 кор.)
на чверть року . . . 2-50 зр. (5 кор.)
на місяць . . . 85 кр. (1 к. 70 с.)

За границю:

на цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . . . 8 рублів
або 16 франків
Поодинокое число по 8 кр. ав.

РУСЛАН

«Вирвеш ти очі і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руска є серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских свят о год. 6-ій пополудни.
Редакция, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 9 ул. Коперника (Літдога ч. 9.) Експедиція місцева в Агенції Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попередне застережене. — Реклямації неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 10 кр. від стрічки, а в «Надісланім» 20 кр. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 15 кр. від стрічки.

До ситуації.

Того самого дня, що коло Находу, відбуло ся велике чеське віче на підніжю гори Ріп під Рудницями, де в роках 1867. і 1887. Чехи торжественно протестували проти політичним тенденціям Німців. В вічу взяло уділ 20 до 30 тисяч людей з цілої околиці і з не дуже далекої Праги. Перший бесідник др. Грегр говорив про історичне, чеське право і сказав, що тепер Чехи можуть стреміти до сеї ціли, надіючись лише на власну силу і витревалість.

В подібнім дусі промовляли також другі бесідники: посол Янда і др. Седяк, запевняючи в імені народівців, що забувши на ріжниці поглядів они будуть працювати разом з другими сторонництвами для спільної ціли. Такі самі заяви зложили др. Бакса в імені правно-державного сторонництва, Кльофач іменем народно-соціалістичної партії і Кржіж іменем партії радикально-поступової. Вкінці відчитав п. Міхалец приготвану резолюцію, яку збори ухвалили одногласно.

Ухвалена резолюція висказує між иньшими сильний протест против послідних розпоряджень в язиковій справі, против всяким намірам поділу Чехії, а заразом домагає ся справедливого, нетенденційного, найближшого спису населеня. Вкінці зібрані повторили торжественну присягу, зложену в р. 1887. на вічу в сїм самім місци, «що чеський нарід не зрече ся ніколи своїх історичних прав і що не устане в борбі, доки не осягне належитих

гваранцій давної самостійности і автономії чеської корони».

Збори відбули ся зовсім спокійно; доперва підчас повороту товп народа до Рудниць прийшло до ексцесів, викликаних соціал-демократами. Жандармерия привернула спокій маніфестантів.

З Любляни доносять, що в минулу неділю відбуло ся віче в Райфніці, в виборчим окрузі посла Сукле-го. На сїм вічу промовляв др. Сустерчіч, розвиваючи дальше гадки своєї бесіди в Штайні, та обговорюючи коментарі віденської преси до тої бесіди. Бесідник застеріг ся против сего, мовби він виступив проти звязи правиці. В своїй промові в Штайні він в цілій повни одобрих програму звязи правиці. Розширене автономії країв є звязане мимо сего з услівем, що національні меньшости поодиноких країв мали-б одержати цілковиту захорону своїх управень. Так само в его бесіді не було згадки про удержане якогось привілейованого, ксясового права виборчого, а було се лише наслідком консеквенцій, що в загальнім, виборчим праві він бачив лише спосіб здержаня автономічної програми. В дальшій часті бесіди виступив др. Сустерчіч против заяви посла Сукле-го в его бесіді на вічу в Рудорфсвері, за зміною закона на підставі §. 14. Бесідник підніс, що такі погляди не годять ся зовсім з програмою звязи правиці. Тому дивно они звучать в устах пос. Сукле-го, який належить до католицко-національної партії, а она до послідного часу істнованя парламенту ішла згідно в союзі правиці.

Як бачимо з того, навіть на полудни умірковані до тепер елементи радикалізують ся, а Німці очевидячки агітують за

скрайними средствами поалагодженя теперішньої ситуації.

Ювілей Абд-уль Гаміда II.

Нині, дня 31. серпня, обходять Турки чвертьвіковий ювілей правління теперішнього султана Абд-уль Гаміда II. Після турецького числення дата 25-літної річниці повинна би випасти доперва 3. грудня, але чи то з огляду на астрономічну неточність турецького календаря, чи з практичних зглядів, що поки ще є мир в Европі, який можуть небавом заколотити події в Китаю, — рішено святкувати султанський ювілей після григоріанського календаря.

Султан числить тепер літ 58 (род. 22. вересня 1842). Вступив на турецький престол в дуже тяжких обставинах. Его стрійка, недоріку султана Абд-уль Азіса скинено з престола дня 29. мая 1876, а небавом опісля оголошено, що він сповнив самоубійство. Але богато промовляє за тим, що его замордовано насильно. Наслідником его окликано брата Муроада, але вже 31. серпня признано сего володаря божевільним, здетронізовано его, а на престолі видвигнуто брата Муроада, пануючого нині Абд-уль Гаміда II.

Невеселій є для Туреччини перегляд подій сего 25-літнього часу. Підчас заколотів при вступленю на престол теперішнього султана росли забуреня в провінціях Туреччини, особливо на Балкані, а Росія кінчила своє зброєне до війни з Туреччиною, якою хотіла зробити кінець панованю Турків в Европі. Щоби умирити невдоволені народи своєї держави, султан за порадою свого енергічного везира Мідгада, оголосив конституцію, якою надав всім турецьким підданям свободу релігії та рівноправність і завів парламент та иньші репрезентаційні тіла.

3

ВІСПА.

Оповіданє Вацлава Космака.

З чеського переклав Я. Юлев.

I.

Червоний двір.

(Далі).

IV.

Соляр заїхав на обійствє. Мельник вийшов з млина подивити ся, хто се їде.

Добре полудне, батечку! Позвольте мені ту хвилику переждати. Я привіз наших панят, пішли в ліс.

— Зіставайте, як довго хочете, є доволі місця. Що робиш старий?

— Дякую, таж знаєш, так знаєш, як то їде. Кричить трохи, хоче виганяти, а відтак радий, як чоловік лишить ся.

Мельник заємїяв ся і пішов у млин, аби люди не говорили, що він вивідує ся.

Соляр дав коням конюшини і усадовив ся в візку, аби продріматися. По хвили вийшов з челядні чужий мужик, очевидно підхмелений і почав обходити та старанно приглядати ся соляревим коням. Соляр се запримітив. Видів, що мужик підохочений. «Коло него мнї пожити ся. Я на те тільки і чатую», подумав і в вдав ся в розмову:

— Вуйку, хочете сї коні купити?

— Я маю свої, розумієте! Але чому ж ні, якби їх потребував? Гарні коні, а чий вони?

Соляр зліз і почав балакати з незнакомим, як з старим приятелем.

— Звідти, з того двора, вуйку!

— А се чий двір?

— А звідкиж ви, що нічо не знаєте?

— З далека, аж від Гладова. Розумієте, у нас скупю води, мусимо аж сюди їздити. А ту чекаю вже другий день. Аби до того...! Бідному чоловікови все вітер в очі.

Ба так, не інакше! Що то так Пан-Біг розділив! Погляньте ось, князь Рикштан, що той має майна! Сам не знає, скільки.

— Князь Рикштан? Сего не знаю. Так се его двір?

— А так! Але знаєте, він его винаймає, посесором его є якийсь Свобода, а я у него за слугу.

— Ага!

— А так!

— За візника?

— Но, я сам не знаю за кого. Служу при конях, деколи заглядаю у поли, а деколи, як пана нема дома, то й господарюю — як припаде.

— А що ви ту робите?

— Привіз нашого молодого пана і панночку. Вони пішли у ліс, а я ту жду на них. Паннич є студентом і приїхав до бранки, але не взяли его. Щось недомагає. Шкода було би, якби мав умерти, бо гідний паннич, але пан-

ночка мені милійша. Знаєте, я вже волію дівчат як хлопців. Можете на неї подивити ся. А варта подивити ся!

Мужик усміхнув ся.

— Я маю таку саму натуру. Але ваше здорове лоша було би мені милійше чим всякі білолиці.

— Бож то й лоша! Ходи сюди Ганцель! — кликав Соляр і витягнув проти него руку. Лоша кидало головою, а дзвінок дзвонив єму на червоній стяжці.

— Буде дереш! — сказав мужик.

— Дереш, правда! Як лоша прийде на весну, завєгди буде з него дереш. Видно, що розумієте ся на конях.

— Я не мав би розуміти ся! Ви ще сих коней не мали під руками, як я вже їх сила виховав та продав. Вірте мені, а бо ні—але мені можете повірити. Розумієте, я не брешу. Я собі кажу: що ми з того, що я декому збрешу, не правда? Такий я то чоловік вдав ся.

Виджу вас нині перший раз, але маю вас за порядного чоловіка.

— Ет, майте мене за такого, або ні, але я ним є, розумієте, я такий чоловік, що говорить...

— Розумно! завєгди розумно! Я продав лоша, знаєте, в Бортиници на ярмарку в понеділок по Всіх Святых, наколи се місто вам знане...

— Ні, я там не був.

— Не був, се нічо не шкодить. Лоша тото купив пан Шик з Іглави за 170 зр.

Однак ціла ся реформа лишила ся на папері, бо стрітила ся з опором турецьких башів, а Мідгад пішов вже за півтора місяця на вигнане. Се заохотило тим більше Росію до рішучого кроку і дня 24. липня 1877. она виповіла війну Порті. Після початкового поведження Туреччина улягла перевазі. Росія подиктовала тяжкі услівя мира, а конгрес берлинський в літі 1878 р. злагодив їх лише незначно. Могучість Туреччини, особливо в Європі, зменшила ся знатно, а надто военна контрибуція, в сумі 802 мільонів франків, зруйновала до решти турецькі фінанси.

Після тих страт наступили в пізнійших літах нові. В р. 1881. Туреччина мусіла відступити Греції майже цілу Тесалію. Небаром Англія розгадувала ся в Єгипті, а Туніс забрала Франція. Сі численні страти війшли по части задля нерішучости в горі. Султан не мав досвіду, а надто жив в безнастанній боязни перед заговорами приклонників свого брата Мурада. Тому оточив ся цілою юрбою любимців та повірників, які мали на него як найгірший вплив.

З часом удало ся султанові увільнитись від сеї двірської камарилі та самостійно взяти провід держави у свої руки. Дипломатичні переговори почали вестись статочно і розумно, а се, мимо неповоджень, збільшило повагу Порті і поліщило єї відносини до держав. Німеччина і Австрія стали, по розв'язаню трицісарського союзу, приятельками Туреччини, німецькі урядники перевели регуляцію фінансів, а німецькі офіцери реорганізацію турецької армії. На вні Туреччина заховувала велику резерву, і навіть на визиви не реагувала, як се було підчас численних переворотів в Болгарії.

Але султанові не удало ся направити найбільшого лиха в Туреччині і лихого стану фінансів. Також і реформи в адміністрації, які приречено державам, не переведено і се додело особливо в Вірменії до страшних забурень і різні. Також на Креті вибухнуло повстанє, а Греція хотіла скористати зі спосібности та недоділивши мілітарної сили Туреччини, розпочала війну в цьвітні в 1896. року. Турецькі війська в короткій кампанії побідили Греків на всіх точках, але мимо воєнного поведження Туреччина стратила Крету.

Абд-уль Гамід посідає визначні здібности і відзначаєсь хорошими прикметами душі. Для своїх підданих одушевлений як найліпшим бажаням, але в молодости не міг розвинути хоєвньої діяльности задля недостатку досвіченя та всемогучости двірських потентатів; пізнійше добрі єго наміри здержували богато азийські пересуди і традиції турецького народа. Про успо-

собленє султана світчить найліпше се, що після волі султана, єго ювілей буде мати переважно добродійну цїху. Замість виставних маніфестацій і коштовних прикрашень, визвав султан своїх підданих іти з помощю бідним і потребуємим, а сам ступив перший з приміром на єю дорогу. На весну с. р. положив угольний камінь під будову нового водопровода в Царгороді, чим придбав собі велику вдячність населеня, тим більше, що у східних понятях здорова, жерельна вода є цінним даром Божим. В сам день ювілея султан положив угольний камінь під будову великого інститута для 4.000 сиріт, які там будуть виховували ся і образувались для різних практичних занять, рільництва і промислу.

Хотяй офіціального обходу ювілея майже не буде, то Царгород прибрав ся, як доносять телеграми, в святачну одєжу, а участь в ювілею султана взяли не лише єго піддані, але також і всі двори європейські чи то через осібні висланих відпоручників, чи через своїх дипломатичних заступників в Стамбулі.

Процес убійника короля.

Велика товпа народа оточувала вчера відрана палату справедливости в Медіолянї, шукаючи до неї приступу, який був дозволений лише за картами вступу. Гвардия і жандармерия повняли сторожу в середині і довкола палати. Розправа зачала ся о год. 9. рано. Перед уконституованєм лави присяглих оборонець Брешіюго Мартелі з Медіоляню зажадав відроченя розправи. Трибунал відкинув се жаданє. По уконституованю лави присяглих зажадав другий адвокат Брешіюго Мерліно з Риму відроченя розправи з причини, що єму вчера доперва повірено оборону єго клієнта. Трибунал відкинув се жаданє пораз другий.

Тепер впроваджено Брешіюго на салю. Заховує ся зовсім спокійно, а підчас першої перерви заявив віп, що не буде відповідати на жадні питання. Відчитують акт обжалованя, в яким наведені всі звисні вже, обставини убійства короля. Відтак впроваджують на салю 11 доведових свідків і 5 відведових, покликаних обороною. Президент трибуналу ставить обжалованю питання, а він відповідає тихим, придавленим голосом, мов від нехочу, що допустив се убійства на короли для пімсти за кроваві події в Медіолянї і Сицилії та за нужду люду. Стрїлив три рази на віддалене трех метрів. Предсідатель показує Брешіюму 2 щити з дерева, до яких він вправляв ся в стрїляню з ре-

вольвера. По перчитаню ріжних актів і протоколів, коло пів до 1-ої години в полуднє відрочують засіданє.

О год. 2. пополудни наступило переслуханє свідків. Доводів свідки потвердили лише знані вже подробиці замаху і повсталой після сего бійки над особою Брешіюго. Відтак відведові свідки при переслуханю представляли Брешіюго спокійним і примірним чоловіком, якого родина знана була і поважана в Прато, а брат є поручником в королівській армії.

На сім скінчило ся доведовє поступованє і слово заняв прокуратор. На вступі звеличав чесноти убитого монарха, відтак оповів цїлий перехід замаху та ствердив, що Бреші приступив з зимною розвагою до убійства. Жадна иньша причина, ані нужда, ані месть, ані злість не пхнули єго до страшного діла, але душегубні, анархістичні теорії, які він визнає. Тому не заслугує на узглядненє жадних лагодячих обставин.

По прокураторі промовляв наперед оборонець Мерліно. Він старав ся збити твердженє, щоби всяке убійство коронованой голови приписувати анархістам, бо істория свідчить, що сего допускали ся всякі політичні сторонництва. Відтак застанає ся над причинами і товчками анархістичних злочинів. Предсідатель перериває єму кілька разів. Вкінци звиває Мерліно судий, щоби поведували ся не чувством пімсти, але почутєм справедливости та узгляднили лагодячі обставини єго злочину.

З черги забирає голос другий оборонець др. Мартелі. Звиває судий, щоби лагідно судили чоловіка, який не є зовсім нормальним і відвїчальним духово. Бєсідник осуджує сам як найсильнійше злочин Брешіюго, але потрафить зрозуміти єго екзальтацию. Вказуючи на ненаганне попереднє житє Брешіюго поручає єго горячо зглядам і ласці судий. Підчас сеї промови, публіка нагородила оборонця кілька разів оплесками.

По сих промовах спитали Брешіюго, що він може сказати на свою оборону. Він відповів лише, що *небавом вибухне революция*. Впрочім був на все довкола себе обонятним.

Трибунал поставив судям присяглим тільки одно питання. Після наради судий потвердили вину Брешіюго, а трибунал засудив єго на *дожизнену в'язницю*.

Н О В И Н К И.

— Календар. В пятницу: гр.-кат. Фльора; рим.-кат. Раймунда. — В субботу: гр.-кат. Андрия; рим.-кат. Ідія.

— Родимці! Присилайте фанти для дяківської лютерії! Купуйте льоси! Фанти належить посплати до канцелярії дяківської лютерії, Львів, Коперника ч. 36 на руки Впр. о В. Яцковського, гроші до Дирекції «Народної Торговлі», Львів, Ринок. Комітет.

— Рада шкільна красава ухвалила повідомити дирекції руських гімназій, що в сім році шкільнім входить до ужитку шкільного учебник «Захиськогого Всєсвітна Істория, т. I, Старинна Істория, переложив Олександр Барвіньський, ціна 2 кор. 40 сот.»

— Утраквістична ц. к. семинария учительська жєньска у Львові мимо наклекувань руської праси задержала доси на зверх чисто польський характер. Високо над другим поверхом нового будинку пишавсь ся під австрійским вірлом величезними буквами напись: «С. к. Seminarium і т. д.», а на долині над входовими дверми, оттак про людське око, поміщено дрібним письмом попри польську напись також руску. — Чи в виду сего можна мати яку запоруку, що законом забезпечена рівноправність обох краєвих язиків найде місце при науці в середині утраквістичної семинарії, коли на неї не було місця на зверхних мурах будинку?...

— 3 Бережан. Міщанська Читальня «Просьвіти» в Бережанах устроює дня 2. вересня 1900 в сали «Католицького Дому» аматорське представленє. Програма: 1) Третьяк: «До просьвіти», деклямація. 2) «В гірничій дуброві», сценічна картинка в однім акті Г. Запольської. 3) «Тато на заручинах», міщанська пригода в однім акті Гр. Григорієвича. 4) Олесницький: «Для просьвіти», деклямація. — Білети в торговля Р. Шкирпана, а вечером при касі. Початок точно о год. 8. вечером.

— Концерт Модеста Менцинського, ученика консерваторії Ю. Штокгаузена в Франкфурті над Меном, відбуде ся в пятницу дня 31. с. м. в великій сали городській в Перемішли при

— 170 зр.? О, се гроші!
— Не вірите, мені?
— Вірю! але се не був одноліток, що?
— Було єму півтора року. То вже майже коник!
— Ми продали також лошака до Іглави якомусь Мілерови, здає ся мені.
— Мілер?
— Мешкає коло рогачки.
— Він є шинкарем.
— Мільнер, Мільнер; ет, чим не є, завсїгди Мільнер. То добрий пташок!
— Але ви, чоловіченьку всьо знаєте — сказав — Соляр. — Але мусите бути десь заможні?
— Но, що маю, то маю, але маю! Розумієте? по батькови дістав я пів лана, а жінка дістала від своїх батька-матери своє приданє, так що нам за біда? Як дасть Пан-Біг урожай, то не боїмо ся нічого. Розумієте, ми мужики є паннами, як і кождий иньший, ще навіть більші-більші. Податками нашими всьо живє, знаєте, що то є мужик? Мужик, є пан правдивий, осілий... а урядник, будь він учитель або офіцїр, мусить переселювати ся кождой хвилі. Розумієте мене?
— Се свята правда!
— Но так, а я мужик-мужиків. Ходім в челядню, маємо там трохи пива, побалакаємо. Виджу, що з вами може чоловік побалакати про деякі мудрі річи. Але я дуже люблю. Аби мене мав хто поучувати — розумієте — я сего не потребую. Що собі другий лише подумає, я се вже давно знаю. Так, но ходїть, як хочете!
— Сейчас, сейчас! Соляр випряг коні з посторонків і пішов за мужиком.

V.

Кароль з Манєю ішли берегом потока, що плив крайом ліса, до ставу. Воздух був насичений запахом чабраку та солодкої конюшини, а смерековий ліс дихав тою невисказаною свїжостію та здоровлєм, за яким аж тужить хора грудь. Було тихо, лише булкотанє потока, бренькіт пчїл та куканє зазулі несло ся солодко спокійною долиною. Ішли мовчки і держали ся за руки. Прийшли до ставу, де потїк з сиком спадає з зрєблї у діл і на камінях пінить ся та гучить. Кароль пристанув, послушав хвильку і шепнув сестрі.

— Як красна та музика природи!

Вступили на греблю і дивили ся на став, Гарна картина! Потїчок вливає ся до озера, розступає ся ліс, а ненаситний, цікавий зір блудить далекими країнами, притемненим, чудовим серпанком прозорих стїн, далеко, далеко — без краю, аж до небозводу, до синього неба. Так блукає людська туга долами і горами таємничой будучности. Коби лишє завсїгди у дверий неба! В лїво вільхи, берези і верболози; в право високий беріг, а на нїм пне ся у гору могутний, темний бір. Сосни стоять немов які великани, а їх корія обіймають корчовиту землю. Над берегом пнуть ся здорові дуби та заглядають долів у воду. Під одним є лавочка і столик з негнїльованих дощок. Кароль сїв за лавочку, а Маня рвала цьвіти. Від води несло мплим холодом і легеньким вітерцем. Листє навкруги шепотїло, а старий дуб хвилями немов з радости захитав ся!

(Далі буде).

участі п. О. Ц. і «Перемиского Бояна». Початок о 8. год. вечером.

— **Двох священників для північної Америки** потрібно по словам рескрипта львівського митрополитичого ординарія з дня 14. серпня с. р. ч. 156, іменно в Юнкерс (ново-йорська держава) і в Плимут в Пенсильвенії. Рефлектуючі на єї місця священники безженні або вдівці мають звертати ся до своїх консисторій.

— **Яким дурним способом** воюють кацапи з читальнями «Просвіти», най послужить отсей зразок дописи зі Скалатчини, надісланій якимсь «М. Р. подорожним» до «Галічанів»: М. Р. ідучи через село Медин, скрив ся перед дощем до нової хати, ще ніким не замешканої і задумав там переночувати. На се приходять до него якийсь селянин і між ними прийшло до такої бесіди: «Вы, здається, хочете тутъ заночевати». «Так», отвѣтилъ я. «Ну то бы вамъ не радиль, продолжалъ мужикъ, ибо тутъ — духъ святой при насъ крещенныхъ — нечистый толчется». Я розсѣялся. «Ну смѣйтесь, не смѣйтесь, а то таки правда. Вотъ недавно тому фхальъ одинъ крестьянинъ изъ млына изъ Скорикъ въ Токи. Начальъ также ити дождь и онъ спрятался съ мукою въ сей хатѣ. Такъ, знаете, цѣлую ночь щось его за волосе по хатѣ тягало». Услышавши то, я таки на правду настрашился и ажъ скочилъ на ровныя ноги. «А чияжь то хата?» спрашиваю. «Та то (отвѣчаютъ мнѣ) будетъ читальня «Просвіт-ы». Тфу, думаю себѣ, що «керуны» «Просвіт-ы» держатъ съ панями, то уже и воробы на стрѣбѣ спѣвають, но щобы она зналась даже съ чортами, то въ первый разъ приходится мнѣ встрѣчати».

— **З Буковини.** Міністер просвіти іменував суплента при гр.-ор. вишій школі реальній в Чернівцях, Василя Івасюка, провізоричним головним учителем при мужескій семинарії учительській в Чернівцях.

Зі сим шкільним роком буде викладати ся в черновецькій муж. семинарії учительській кілька предметів виключно в румуньскім а зглядно в рускім язичі.

— **Пані Габриєля Запольска,** звисна польска писателька, вступає з днем 1. жовтня до редакції «Słowa polsk-ого», де обійме новинки і тижневий фейлстон театральної критики, а попри се буде писати статі суспільного змісту.

— **Злодійска спілка** завязала ся від якогось часу в коломийських горах і вдрає ся до церкви. Такі крадіжки були в Кутах, Вишняцях, Яворіві, Брустурах, Мишині і др. Жандармерія впала вже, здає ся, на слід і шукає за одним по торичним злодієм коло Пістиня. Сей криє ся однак в лісах, а лиш жінка доносить ему живність. Оповідають, що він мав повідомити жандармерию, щоби залишила пошукувати за ним, а він, зібравши потрібну квоту на удержанє жінки, віддасть ся сам в руки власти.

— **Живцем спечена.** Страшна пригода стала ся оноді у Львові при ул. Собієкого, під ч. 14. Замешкала там з своїм сином 56-літна п. Марія Шац запаловала вечером висячу на стели лампу. В тій хвили, коли вклдала лампу до звисаючого коша, лампа унала і горюча нафта розлила ся по аєцасливій, котра в одній хвили станула ціла в полоніни. Син хотів ратувати матір і вхопив ковдру та накинув єї на матір, щоби огонь придушити, але мати перепуджена, вирвала ся і побігла на подвірє, а тим ще сильніше роздула огонь. Коли наспіла на поміч сторожа пожарна і товариство ратункове, нещаслива майже вже ціла таки живцем була спекла ся. Єї відвезено до шпиталє в безнадійнім стані.

— **Новий винахід Теслі.** З Лондону доносять, що проф. Микола Тесла винайшов спосіб цілковитого ізолювання електричності. За помічю хемічних перемін заморожує він воду і трочине в тонкій металевій рурі докола електричного провідника, а завдяки сему можна переносити електричність навіть з Нового Йорку до Лондона без ніякої утрати сили. Сей винахід причинить ся — як запевняють — до знижки ціни електричності і спричинить переворот на поли промислу.

— **Церковний заказ цілованя.** В Більску видав католицкій священник слідууючу оповістку: «Понеже жіноча публіка мимо неоднократної заборони не покинула ще поганого звичаю цілувати з забобонів молодю в церкві зараз по віянчаню, то звертає ся увагу П. Т. пань і панночок, що коли то ще раз повторить ся, церковвідчас вінчаня буде для публіки замкнена». До того треба додати, що сей забобон цілованя молодой по віянчаню має молодим кандидаткам стану супружеского помагати до тим скоршого виходу за муж. Інші вірять, що до того помагає кусень вельона молодой, шпилька від волєся, котрою вінець або й вельон був до голови пришпиленій.

— **Фридрих Вільгельм Нітше,** найславніший з нових німецьких філософів, помер, як ми вже донесли, в Ваймарі. Вість про єго смерть не заскочила несподівано нікого, бо він був вже майже від 10 літ небіжником. Нітше родив ся в р. 1844., займав ся головню студіями фільо-

логічними і філософічними, а в 1869. р. обняв катедру класичної фільоології в Базилєї. Єго літературна діяльність стояла спершу під впливом трех чинників умислових: обожаня класичної культури Греції, песимістичної філософії Шопенгавера і вікнці музики Вагнера. Нітше виеманипував ся з часом з під деяких тих впливів і сотворив свою власну філософію. Як Шопенгавер давав першенство «розумови» перед сліпою «волею», так Нітше ставить «волю» на перше місце, висміває ріжні комбінації, в яких путає ся «розум», а дає прим первісним намаганям, силі природи, шалови. І так приміром в музиці Вагнера, котру він перше високо цінив, замітив опісля песимістичній первісток; єму не подобали ся містичні княжі і королівні Вагнера і замаскований, декадентскій еротизм. Філософія Нітшого є оптимістичною, бо він домагає ся не аскетизму і поглублюваня в самім собі, але великих чинів і як найбільшого розвою всіх укритих в чоловіці сил фізичних і умислових. Нітше висміває декадентів, що люблять меланхолійні ночі місячні; пише, що єго наука не встидає ся соняшного дня, укладає імни до сонця і заповідає, що колись «надійде велике полудне» с. є час, коли прийде «надчоловік». В висновку своєї науки почав Нітше критикувати всі підстави моральности і посунув ся так далеко, що зірвав з дотеперішою етикою, називаючи єї етикою невільників, етикою Сократа, етикою хитрости, котра винайшла поваєте доброго і злого, щоби донечи сим, що мали силу і наложили ярмо слабим від себе. Про єї квестії говорить ся в творі «Jenseits von Gut und Böse» і «Zur Genealogie der Moral». Остатнім вислідом філософії Нітшого була наука про «надчоловіка», заключена в єго найлучшим творі п. з. «Also sprach Zarathustra». Нітше начеркнув в сїм творі ідеал людскої істоти, повний сили, великих стремлєнь і свободної ширости. Як сторонник теорії еволюції Дарвіна представляв він собі, що через відповідний добір можна буде з часом дійти до «надчоловіка». — Вплив Нітшого на літературу і філософію проявив ся скоро, бо єго спосіб писаня, афоризмами і високопарним стилем почало богато наслідувати. Незабаром по написаню Заратустри в 1889. р. попав Нітше в божевільє і перебував як такий аж до смерти в ваймарскім шпиталю, де доглядала єго сестра Елисавета Ферстер, котра написала єго біографію.

— **В погоні за золотом.** З Аляски, в північній Америці, доносять про страшну нужду, лютюючу в Кар Ном. Тисячі людей, на вість про ново відкриті ковальні золота, помандрувало там по золоте руно, а нині гинуть з голоду. Ковальні були так убогі в золото, що ті, котрі прибули насамперед, викопали єго цілком; нині можна в них найти тільки золота, що в кешени сентиментального поета. Бєли правительство Сполучених Держав півн. Америки не вишле кораблів, котрі забрали би перед зимою 30 до 40 тисяч людей, що умерають з нужди, то незабаром мороз знищить їх до тла. Межи нещасливими ширить ся вісна, тиф, сухоти, а крім сего люде в погоні за живностию мордують себе взаїмно. В день і в ночи війскові патрулі мусять стережти людского життя, поки не наспіє яка поміч від правительства.

— **Бідний президент республіки.** Бувший президент республіки Сан Сальвадор, Дон Карлос Езета, мусів сими днями ставати перед судом в Оклянд в Каліфорнії і зізнавати там про свої відносини маєткові, бо якийсь віритель запізнав єго за 303 К. Езета зізнав, що не має нічого сїнько і не може заплатити; цілий єго маєток то лиш надія, що буде міг роздобути мільон а може й більше доларів, бо дістав вість, що в Сан Сальвадорі вернуть єму назад єго права горожанські. Бідного президента пущено на волю.

— **Телефоністки і студена купіль.** Французскій міністер торговлі зарядив, щоби телефоністкам давано щоденно (за оплатою 15 цтм.) студену купіль. Се зарядженє наступило в наслідок численних нарікань публіки на лиху обслугу при телефоні. Телефоністки знова жалували ся, що в наслідок тяжкої служби терплять на нервовій розстрій.

— **Музей війни** закладає швайцарске місто Люцерна над озером 4-ох кантонів за почином звисного пропагатора ідеї покою радника державного Бльоха з Варшави, котрий пожертвував на туо цілє 200.000 франків. Рівночасно наміряє Голяндець Годгенаре заложити там музей трансвальскій для унаочненя війни англійско-трансвальскої.

Причини китайскої війни. Один китайскій вчений дав таку відповідь європейскому газетяреви на питанє — відки пішла війна в Китаю: «Найперше приходять до нас в чорній одежі місіонарі і обіцюють нам вітворити за дармо двері до царства небесного; але по правді, то вони є лише шпіонами для мужів в білім одіню, кушців. Тоті приходять, ведуть з нами торговлю, шахрують нас і циганять. А коли ми хочемо тих білих людей потягнути до відвічальности, то приходять на самім кінци мужі в блискучій, сорокатів одежі, воляк з руніцями і канонами і забивають нас на смерть».

— **Дівоча вибагливість.** Бєли хто згадає сїм-найцятлітній дівчині про жениха, то перше єї питанє є: «який він?» Двацятлітна дівчина знов питає ся вперед: «а чим він є?» Трийцятлітна дівчина наймудріша, бо питає наперед: «а деж він є?»

— **Конкурс** на посаду окружного лікаря з місцем замешканя в Старім Селі оголосив повітовий виділ в Жидачеві. Платня 1600 корон річно, мешканє і малий огород. Поданя можна вносити до дня 30. вересня.

Наука, штука, література.

Дзвінок ч. 16. з 20. серпня с. р. Зміст: *Стефан Пятка*: На причах; — *Л. Хлібів*: Після жнив; — *Евген Мандичевскій*: Нелюд; — *Леся Українка*: До рускої дитини: — Як повстав стел! — Загадки.

Франц Мешко: «Нагула», сільскій образок. Зі словінського переклав Ілько Кузів. Львів 1900. Накладом перекладчика і С-ки. З друкарні В. А. Шийковського. — Стор. 26. Ціна 30 сот.

Телеграми.

Ішль, 30. серпня. Румунський король прибув ту вчера пополудни. На двірци привитали єго цісар, кн. Юрій баварскій, мін. Голуховскій і численні двірскі достойники. Повитанє було сердечне. Оба монархи поцілували ся, а опісля всіли до повозки та серед ентузіастичних окликів публіки приїхали до готелю, де короля повитали архикн. Марія Валерія і кн. Гізелє баварска зі сном Конрадом. Опісля король Кароль відїхав з готелю да цісарскої віллі, а по годинній проїздці відвідав король архикн. Гізелю і був у неї на чаю.

Рим, 30. серпня. Король Віктор Імануїл перенесе свою літню резиденцію з Монци до Касерти коло Неаполя.

Берлин, 30. серпня. Бюро Вольфа доносить з Тієнтсіню з 26. с. м., що в найближшій часі Япанці обсадыт Паотінгфу. Війско находить ся вже в поході.

Лондон, 30. серпня. «Daily News» доносить з Гонконгу: Американска канонерка одержала приказ сейчас віділінути до Амою. — Times доносить, що вчера в ночи нечаянно віділінув до Амою англійскій корабель «Stig».

Лондон, 30. серпня. Бюро Райтера доносить з Пекіну з 21. с. м.: Три російскі баталіони, два япанські, один англійскій і один американскій перешукали за Боксерами околицю столиці, але ніякого сліду по них не нашли. Япанці займуть нині літню палату цісарску. Росіяне наміряють збурити зимову палату, чому противлять ся Япанці.

Берлин, 30. серпня. Кореспондент Local Anzeiger-а доносить, що приїзд Япанців до Амою викликав загальний несупокій.

Лондон, 30. серпня. Кружить вість, що Росія потайком навязує мирові переговори з Китаєм. — Central News доносить з компетентних петербургских кругів, що Росія не думає дальше вести воєнної акції в Китаю.

Лондон, 30. серпня. Лорд Робертс телеграфує з Бельфонт з дня 22. с. м., що передова сторожа армії Буллєра обсадила перед полуднем Махадодорп. Неприятель уступив по малім опорі.

Надіслане.

Пошукую панни Русинки до помочи в заряді домом.

Близші інформації листовно.

А. Партицца, — Торговиця — п. Отинія.

Столовий виноград найлучшої якості, 5-кілограмовий кошук коштує **Бросквині** шлахотної сорти, 1 зр. 80 кр. 5-кілограмовий кошук коштує 2 зр. 50 кр. **Столові овочі** мішані після бажаня, 5-кг. кошук 1 зр. 50 кр. Все висилає ся франко почтою, за посліплатою, під гваранцією, добре опаковане. Кошки даром. **PETROVITS & PANTITS** Weingartenbesitzer, Werschetz (Südungarn).

Малий фейлетон.

ПОЧИНОК.

(Вітми з довшого оповідання)

Богдана Лепкого.

(Далі).

— Най страчу — сказав Кирикучка, дам 18 і більше ані шустки. Жиде, давай пів кварти, могорич ставлю.

— І для мене також, — гукнув на жиди Починок.

На вид цілої літри горівки розв'язалися язики. В коршмі робилося гамірно. Зітхання мішалися з розмовами, а кризь них добувалися як вистріли грізні клики обурення і гніву. Дісталося ту і дякови за тебе і вчителєви за кари і вітови за громадські гроші. Кождий викладав з свого серця то, що єго найгірше давило і гризло. Починок мовчав. Єго занадто привалило горе, занадто доскулила єму біда, щоби виїздити з нею перед людьми. Аж численні допити зневелили єго до того.

— Нема правди на світі тай нема — почав сумно. — Може для кого і є, а для мене нема. Вчепила мене біда як ріпях кожуха, а позбутися ані суди Боже. І батько

мій сидів на тій хаті і дід, а я маю вступатись. О! не дочекають вони! Ніби тому, що, мовляв, хата в лісі, а ліс панський, то і хата панська. А хто єго знає, чий ліс? — А ту куди не піди, всюди брехня та брехня, а правди не зїскати. Чекай хлопе та чекай і гроші давай — а що буде, як гроший не стане?...

Підвів голову і дожидався відповіді.

Але не відповідав ніхто, лиш у «ванькири» хропіла жидівка і жидівята заорпані в бебехи і перини.

— Так воно, так — озвався по хвили Кирикучка — бідного хлопа, хто не хоче, кривдить і обдирає.

— Микає як горох при дорозі.

— Як здохле теля лупить.

— А він і хвостом не кине.

— Лиш хвіст під себе і тікає.

— Для чистого спокою, такий покірний і тихий.

— Від біди поли втинай і тікай.

Так тягнулося без кінця і міри. Басістий слухав, поки слухав, а потім злість єго взяла, а горівка до голови лізла і він розкричався на всю коршму.

— А тхірі а труси а гороховяне віхте. Йдїть до чорта в зуби, най вас на чотири вітри порозганяють, колисьте такі дурні та безрадні. Робїть місце Німцєви та Ма-

зурови, босьте не варті тої сьвятої землі, бо постояти за неї не вмієте!...

Спочав на хвилю і вигукував дальше.

— Біда, біда, то не дайся біді! Скинь єї з себе та смали та гати на смерть! А ти як тхір, береш хвіст під себе тай тікаєш. Тьфу!...

Але добре вам так. Сьвіта проглянете, розуму набудете, а то дурні та темні як чопи.

Говорив як проповідь на відпусті, аж піт з чола капав. Потім відсапнув, видихався, а звертаючись до Починка радив.

— Я на вашім місци, Василю, не дарував би свого.

— А хибаж я дарую? Адукати плачу, ніг не шкодую. З жінкою цекло маю. Шож я більше могу? З панами бити ся не буду.

— Ніхто вам і не каже. Мають вони на вас способи, маєте і ви на них.

— Таке маю — потакнув Починок.

— Ну які? — поспитав в гніві Басістий.

— Або я знаю які, але як кажете, що маю, то маю.

— Так воно і є — удобрухався Басістий. — Як кажу, що маєте, то маєте. На все є способи, лиш голову треба мати на карку, бо бу-

де біда. Адукатови не вірте, щось він, видно, діло крутить. І з тої другої «станції» нічо не буде, гарнець горівки ставлю. От хочуть з бідного хлопа остатний грейцар вилупити тай тільки. Ой не ту вам, куме Василю, справедливости шукати, не ту...

Крутив головою і палицею водив по підлозі.

— А деж? — поспитав Починок.

— А деж? — загули цікаві газди.

— Де? — У найяснійшого Монархи.

В коршмі зробилося тихо. Була то так незвичайна рада, що всі помовкли з дива.

— Кум Басістий — дай їм Боженьку здоровячко — почав паламар — всяку прахтику знають, вони бувалий чоловік.

— Бувалий, не бувалий, а все таки дещо трохи видів і як той хробак в хронї не сидів. Так кажу вам, як я у бурґу на варті стояв, то я всячини надивився. Там вам ідуть як на сьвячену воду. Наші не так, бо дурні, але ті Німчиска, що то як малпи в менажерії, то ідуть та ідуть, аж двері не замикаються. І кождий з них свого «рехту» доступить.

(Д. б.)

— РІК ЗАСНОВАННЯ 1892. —

Товариство взаїмних обезпечень

„ДНѢСТЕРЪ“

перше і одинокє руске Товариство асекураційне, припоручене Вєч. Духовенству і всім вірним Впреосв. Митрол. і Преосв. Еп. **Ординариатам** всіх **трех** єпархій, обезпечає будинки, урядженє домашнє, скот, господарскі знаряди, збіжє в зерні і соломі, єіно в стогах і будинках **протів шкїд огневих.**

Стан фондів гваранційних з днем 31-го грудня 1899 вивосить:

Фонд резервовий	245.814 кор.	52 сот.	} 486.145 кор. 92 сот.
Резерва премій,	148.480	—	
„ спеціальна	1.684	80	
Фонд основний	72.000	—	
„ емеритальний	18.166	60	

Тарифи «Днѣстра» дуже умірковані, услїва обезпечень користні, а шкоди лїквідують ся безпроволочно. До кінця 1899 року вивосили виплаченї шкоди 1,669,565 кор. 38 сот. Полїси «Днѣстра» приймає Банк красєвий і Каси ошадности у Львові, Коломиї, Самборі, Долині, Сьятині, Городенці, Терєбовлї і Залїщиках при позичках гіпотєчних.

На жите можна обезпечитись через «Днѣстеръ» в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає найкористнійші услїва, представляє своїми фондами найбільшу гваранцію і видає полїси і квїти в рускїм язичі. Зголошена о удїленє агенцій в окрєстностях, де нема близько агєнтів «Днѣстра», приймає ся. «Днѣстеръ» виплатив агєнтам по кєнець 1899 р. провїзїї 216.714 корон.

Львів, ринок ч. 10. (Дім «Просьвітї».)

Інформації і посередництво до заключєня ОБЕЗПЕЧЕНЬ ЖИТЕВИХ в найкористнійших комбїнаціях.

Пожилки для членів Тов. взаїмн. обезп. і взаїмн. «Днѣстеръ» на 5%, 4%, 3% і 1% додатку на кошта адм.

Товариство взаїмного кредиту „ДНѢСТЕРЪ“

стоваришенє з обмеженою порукою, Львів, ринок ч. 10 (дім „Просьвітї“).

удїляє позички за оплатою 5 1/2% і 1% додатку на кошта адміністративні, властителям ґрунтів і господарств до 500 корон за порукою двох відповідних ручителїв або за інтабуляцією, над 500 корон тільки за інтабуляцією на першїм місци, до сплати в ратах на 3 до 10 лїт. Сьвященники, не посїдаючі реальностей, мусять крім поруки двох ручителїв предложити єще полїсу житєву; обезпечитись можна через «Днѣстеръ» в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові після всяких можливих комбїнацій.

Згаданє Товариство приймає вкладки до опрєцентования від членів і третих осіб по 4%.

— Удїл членський вивосить 50 кор., вписове 2 кор. —

Членом бути і позичку дістати може тільки член обезпечений в «Днѣстрѣ».

Інформації удїляє Дирекція листовно або агєнти Товариства взаїмних обезпечень «Днѣстеръ».

Артистичне заведєне ритовниче малярства шильдів. відливаня, таблиць, виріб печаток кавчукових і великий вибір кавчукових друкарєнь

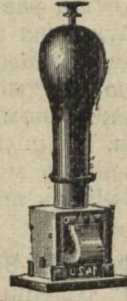
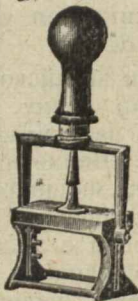
Генрик Шапіра

Львів, ул. Копєрника ч. 3 (побіч аптеки Вл. Мїколяша).

Виконує дуже красно всілякі роботи, а іменно: печатки кавчукові і металєві для громад і урядів парохїяльних. Шильди мальовані на шклї, дереві, блясї та полотні. Всїлякі лякерования, позолочуваня хрєстів. Таблиці і шильди лянї з ріжних металїв, таблиці нагробні і назви улиць, числа на доми.

Ґравури на металю та дорогих камїнях, печатки, штанци, відзнаки, букви, моноґрами, герби і ґузики до упряжи та лїберїї. Марки печатковї, бляшки шпунт. для броварїв. Нуморатори і стемплї на датум. Обцяги до пльомб, шабльони. Краска до печаток та хемїчна краска до білизни.

Цїнники даром і франко.

Всілякі
КУПОНИ
вильосовані
цїнні папері
виплачує без потрученя провїзїї або коштїв
Контора вимїни
ц. к. упр. гал. акц.
БАНКУ
Гіпотєчного.